

Список використаних джерел

1. Грант на власну справу. Державні послуги онлайн | Дія. URL: <https://diia.gov.ua/services/grant-na-vlasnu-spravu> (дата звернення: 22.10.2024).
2. Home | Grants.gov. Home | Grants.gov. URL: <https://www.grants.gov/> (date of access: 22.10.2024).
3. Молоді підприємці можуть отримати грант на власну справу через портал Дія, – Юлія Свириденко | Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=98fbd6d2-ca7c-4359-b299-43b493206d9a&title=MolodiPidprimtsiMozhutOtrimatiGrantNaVlasnuSpravuCherezPortalDiia-YuliiaSviridenko> (дата звернення: 22.10.2024)
4. Grants.gov Online Help. URL: <https://apply07.grants.gov/help/html/help/index.htm#t=GetStarted/GetStarted.htm> (date of access: 22.10.2024).

Сегмент біопрепаратів на ринку засобів захисту рослин: світові тенденції та українські реалії

Харенко А.О., к.е.н., доцент
Уманський національний університет садівництва

Населення земної кулі демонструє стійку тенденцію до зростання, що потребує нарощування обсягів виробництва продовольства за умови існуючих обмежень стосовно придатних для таких цілей земельних ресурсів. Одним із шляхів вирішення проблеми є пошук можливостей інтенсифікації виробництва, а отже здійснення заходів із підвищення врожайності сільськогосподарських культур. Важливу роль при цьому відіграють засоби захисту рослин, оскільки вони сприяють зменшенню втрат валових зборі від дії шкідників, хвороб та бур'янів. За даними фахівців, їх ринок на 90 % складається з синтетичних препаратів, вплив яких на організм людей і тварин до кінця не вивчено.

В останні десятиліття в світі активно розвивається тренд пов'язаний із екологізацією продовольства, його органічним походженням, де значна частка належить продуктам рослинного походження. Особливо це стосується країн Північної Америки, Європи, Океанії та південно-східної Азії. В даному контексті досить прогнозованою є тенденція стосовно розвитку ринку біологічних засобів захисту рослин як альтернативи хімічним препаратам (їх домінуюча роль збережеться, проте питома вага зменшиться). Так, в 2011 році їх світовий ринок оцінювався на рівні 1,3 млрд дол. США (близько 100 компаній, що в переважній більшості пропонували покупцям 1-2 товарних позиції) [1]; в 2021 році – 4,5 млрд дол. США; 2022 році – 5,3 млрд дол. США, а в 2025 році прогнозується досягнення позначки в понад 10 млрд дол. США (10 % від світового ринку ЗЗР) [2]. В цілому пропозицію на ринку

біопрепаратів формували невеликі, в глобальному плані, фірми, що в умовах зростаючого попиту зіткнулися з потребою додаткових інвестицій на проведення НДР та проблемами маркетингового характеру (оптимізація каналів розподілу, просування та популяризація, позиціонування та ін.). Таких проблем немає у відомих міжнародних брендів, що займають лідируючі позиції в сфері ЗЗР, тому характерною рисою останніх років стала їх активна робота в даному напрямі. В більшості випадків це проявляється в злитті та поглинанні вузько спеціалізованих компаній транснаціональними корпораціями (наприклад, Syngenta Group в 2020 році купила Valagro). Думки фахівців, з цього приводу розділилися, одні вважають, що це призведе до подальшого стрімкого розвитку напряму (глобальні гравці виявляють бажання розширити номенклатуру продукції перспективними позиціями, мінімізуючи при цьому фінансові витрати та час виходу на бажаний сегмент), а інші – навпаки оцінюють як елемент конкурентної боротьби. На нашу думку, право на життя мають обидва варіанти, що буде визначатися ситуативно.

Стосовно українського ринку ЗЗР можна відмітити, що він є імпортоорієнтованим та характеризується домінуванням синтетичних препаратів. Проте, в країні є ряд виробників, що спеціалізуються на виробництві та поширенні продуктів біологічного походження, в тому числі і на експорт (ПП «БТУ-Центр», ТОВ «Черкаський науково-виробничий центр по біологічному захисту рослин», ТОВ «НВП «Агроекологія», ТОВ «БІОНАСЕРВІС ПЛЮС» та ін). Також, існує пропозиція і імпортих препаратів, що представлені, в основному, товаровиробниками із США та Європи. Оскільки довоєнний розвиток аграрного виробництва в Україні мав на меті максимізацію обсягів виробництва зернових і олійних культур з подальшим експортом, при цьому якісні (екологічні) параметри не були ключовими, чому в деякій мірі сприяла і позиція покупців (мова, в першу чергу, про африканські країни). Крім того, в значної питомої ваги представників менеджменту господарств панувала думка, що біопрепарати є більш вартісними, проте менш ефективними ніж традиційні для них [3]. Як результат фахівці оцінювали на той період часу сегмент біопрепаратів у загальному обсязі ЗЗР на рівні 3-5 % [4]. Часткова переорієнтація експортних каналів розподілу вітчизняного збіжжя, а також вихід на нові сегменти (в тому числі ЄС), після початку повномасштабної війни, посилила вимоги щодо екологічної чистоти продукції. Також в Україні ведеться активна робота щодо гармонізації національних стандартів із європейськими, в контексті намагань країни доєднатися до євроспільноти. Розуміння таких реалій та перспектив змушує аграріїв переглянути свої підходи до використання хімічних препаратів, як стосовно доз або ж навіть повної відмови від них. Можна вести мову, що великі за земельним банком господарства вже активно почали переорієнтовуватися на біологізацію виробничих процесів, особливо це стосується центральноукраїнських областей (Хмельницької, Черкаської, Київської та Полтавської [5]).

Отже, світ рухається в напрямі нарощування обсягів виробництва екологічно чистої продукції, що позначається формуванням та наповненням

відповідної нормативної бази. Вона містить положення які обмежують використання хімічних препаратів та навпаки стимулюють практики стосовно біологічних (в значній кількості країн за активного сприяння з боку державних інституцій). Проте, слід пам'ятати, що вирощена продукція рослинництва використовується у різних галузях економіки, а не лише для задоволення потреби людей у продуктах харчування, а отже її можна виробляти із використанням синтетичних продуктів, тому місткість ринку біопрепаратів обмежується, в значній мірі, саме підходом аграріїв до системи інтегрованого захисту рослин, де можливою є різна питома вага поєднання препаратів хімічного та біологічного походження. До того ж, на ринку з'являтиметься все більше продуктів, що міститимуть обидва типи компонентів, у намаганні досягти ефекту синергії. Таким чином, українським аграріям доцільно буде дотримуватися загальносвітових тенденцій щоб залишитися конкурентоздатними на міжнародному ринку продовольства. Це в свою чергу формуватиме з їх боку зростаючий попит на препарати біологічного походження, який намагатимуться задовольнити вітчизняні та іноземні виробники.

Список використаних джерел

1. Ринок біостимуляторів та біопестицидів. Останні світові тренди. URL: <https://www.agronom.com.ua/v-majbutnomu-vse-nasynnya-bude-obroblyatys-biopreparatamy-novi-trendy-na-rynku/>

2. Крутякова В.І., Гулич О.І., Янсе Л.А. Стан і проблеми ринку біологічних засобів захисту рослин в Україні. URL: https://agrovisnyk.com/index.php/agrovisnyk/article/view/2023_01_04/4318

3. Лебідь Л. Повільно і впевнено: нові тренди у світі біопестицидів. URL: <https://agroportal.ua/blogs/medlenno-i-uverenno-novye-trendy-v-mire-biopestitsidov>

4. Світовий досвід застосування біологічного методу захисту рослин та перспективи в Україні. URL: <https://svgr.gov.ua/news/1706790557/>

5. Український ринок біопрепаратів росте. URL: <https://agroportal.ua/blogs/ukrainskii-rynok-biopreparatov-rastet>

Основні засади міжнародного технічного співробітництва України

Разумова Г. В., д.е.н., доцент

Крупка К. В., здобувач вищої освіти

Український державний університет науки і технологій

В умовах глобалізації та швидкого технологічного розвитку міжнародне технічне співробітництво є одним з ключових факторів розвитку національних економік. Для України, яка прагне інтегруватися в європейський та світовий простір, співпраця у сфері науки та технологій є особливо важливою.